

Lucerna siewna na pastwiska

Lucerna jest jedną z wydajniejszych roślin pastewnych – wysoko plonuje, a także dostarcza paszy o dużej ilości białka oraz korzystnym składzie mineralnym. Oprócz tego wyraźnie poprawia żyzność gleby i wzbogaca ją w azot wiązany na drodze symbiozy z bakteriami brodawkowymi. Najbardziej rozpowszechnionym sposobem wykorzystania paszy jest żywienie zwierząt zielonką lucerny, skoszoną i skarmianą w stanie świeżym, ewentualnie sporządza się siano, sianokiszonkę i kiszonkę.

Korzystny jest wysiew lucerny w mieszankach z trawami, gdyż zmniejsza się zawodność plonowania, poprawia trwałość lucerników i uzyskuje większe plony paszy bogatej w składniki organiczne i mineralne.

Oprócz wymienionych sposobów zagospodarowania plonu, możliwe jest również pastwiskowe użytkowanie lucerny, zarówno w zasiewach jednogatunkowych, jak też w mieszankach z trawami. W wyniku prac hodowlanych wytworzono odmiany lucerny siewnej przystosowanej do wypasania, a wynika to przede wszystkim z ich budowy morfologicznej. Rośliny odmian pastwiskowych charakteryzują się rozłożystym pokrojem, rozbudowanymi szyjkami korzeniowymi (grube, głęboko osadzone), dużą liczbą wytwarzanych pędów, zwiększonym odrastaniem organów wegetatywnych z szyjek korzeniowych, a także wysoką trwałością oraz tolerancją na przygryzanie i udeptywanie przez zwierzęta.

W doborze lucerny pastwiskowej znajdują się odmiany: amerykańskie, tj. Haygrazer, Magna Graze, Waygrazer oraz Maxi Graze GT – przydatna do wypasu ciągłego, francuska Luzelle o półwniesionym pokroju roślin, cienkich, dobrze ulistnionych łodygach i grubych szyjkach korzeniowych. W warunkach wypasania dobre efekty dają odmiany lucerny Radius i Legend, mniejszą przydatność do użytkowania pastwiskowego ma odmiana węgierska Szentesi Róna i Kometa, głównie ze względu na małą trwałość i mniejsze plony.

Ważną cechą roślin pastewnych użytkowanych pastwisko jest ich trwałość. W warunkach koszenia trwałość lucerny zależy od intensywności użytkowania oraz tempa nagromadzania i ilości substancji zapasowych. Decydującą rolę w trwałości lucerny użytkowanej pastwiskowo odgrywają węglowodany nagromadzone w szyjkach korzeniowych. Zależy to również od warunków siedliskowych i glebowych oraz od długości okresu wypasania. Trwałość ograniczają choroby grzybowe nasilające się z powodu uszkodzenia szyjek korzeniowych przez zwierzęta.

Ważnym zagadnieniem związanym z pastwiskowym użytkowaniem lucerny w mieszankach jest dobór komponentów. O wyborze trawy dla mieszanek z lucerną decydują warunki siedliskowe. Gatunkami przydatnymi są kupkówka pospolita

i kostrzewa łąkowa. W dobrych warunkach wilgotnościowych, na glebach okresowo podmokłych odpowiednia jest tymotka łąkowa. Rajgras wyniosły i stokłosa spłaszczona nadają się do mieszanek z lucerną na gleby bardzo dobre, trawy te mogą być też wysiewane w siedliskach okresowo i trwale suchych. Festulolium jest gatunkiem o dużych wymaganiach cieplnych i średnio wilgotnych. Do mieszanek na użytkowanie pastwiskowe trzeba stosować odmiany traw odporne na stres wypasania typu użytkowego kośno-pastwiskowego.

Najczęściej uprawiane są dwugatunkowe mieszanki lucerny z jednym dobranym do danego siedliska gatunkiem trawy. Mogą być też stosowane dwa lub trzy gatunki traw do mieszanek.

W optymalnych warunkach wilgotnościowych i termicznych udział nasion lucerny i traw w mieszance powinien być zbliżony do 50% ich normy wysiewu w siewie czystym. W warunkach cieplejszych i suchszych korzystne jest zwiększenie udziału nasion lucerny do 75% normy wysiewu i obniżenie udziału traw do 25% normy w zasiewach jednogatunkowych. W tych warunkach lucerna lepiej niż trawy zniesie ewentualne niedobory wilgoci i utrzyma plon na niezmiennym poziomie. W warunkach wilgotnych korzystny jest wysiew 75% traw i 25% lucerny.

Pastwiskowe użytkowanie mieszanek najlepiej rozpocząć po osiągnięciu przez rośliny wysokości 35-40 cm, co zbiega się z fazą pąkowania lucerny. Skarmianie lucerny o tej wysokości pozwala w dużym stopniu na ograniczenie schorzeń układu pokarmowego zwierząt. Przy wysokości zielonki z lucerny 20-25 cm, ryzyko wystąpienia wzdęć jest największe i wynosi 43%, przy wysokości 25-50 cm – 33%, a przy 50-75 cm – 22%. Następne wypasy należy przeprowadzać po miesięcznym odrastaniu zielonki.

Francuska odmiana lucerny Luzelle w mieszance z kupkówką pospolitą jest przydatna do trzyletniego wypasu w naszych warunkach. Mieszanka taka daje wysokie plony, jest trwała i przez cały okres wypasu zachowuje zrównoważony udział komponentów. Krajowa odmiana Radius w mieszance z kostrzewą łąkową może być wypasana przez dwa lata.

Mieszanki zawierające odmiany lucerny Luzelle i Legend wyróżniają wysokie plony, dobre wyjadanie przez krowy, wysoka strawność suchej masy oraz wysoka tolerancja na wypas krótko- i długotrwały.

Krystyna Chrabąszcz

Źródło: Zakład Uprawy Roślin Pastewnych IUNG-PIB w Puławach